

Handläggare
My Peensalu
Telefon: 08-50809245

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2023-10-26

Upprustning av Vängåvans lekplats på Stora Essingen

Godkännande av program och genomförande

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner programmet.
2. Stadsdelsnämnden ger stadsdelsdirektören i uppdrag att fatta beslut i genomförandeskedet inom godkänd budget för projektet.

Sammanfattning

Upprustning av Vängåvans lekplats på Stora Essingen tillhör stadsdelsområdets prioriterade parkprojekt.

Programarbetet inleddes hösten 2022 och har bland annat innefattat medborgardialog, platsbesök, analys av brister och värden, möten med parklekspersonal och besökare samt trädvårdsåtgärder. Arbetet har resulterat i ett upprustningsförslag som innebär att lekplatsen övergripande disposition behålls med parklekshus, gungor, plaskdamm och grillplats i sina befintliga lägen. Lekplatsens småskaliga och gröna karaktär stärks, en tydligare uppdelning mellan lekområden för små respektive äldre barn. Ytor för klätterlek och bollsport utvecklas, fler träd planteras och lekplatsens entréer förtydligas.

Start för genomförande planeras till sommaren 2024, med färdigställande under 2025. Hela projektet, från programarbete till slutförd etablering av nya träd och buskar, beräknas kosta 12-14 miljoner kronor.

Bakgrund

Kungsholmens lekplatser nyttjas av många barn och vuxna dagligen. De utgör inte bara lekmiljöer för små barn utan fungerar även som samlingsplatser, kalasplatser, utflyktsmål och platser för ungdomar att träffas och hänga. Vid tre av stadsdelsområdets lekplatser finns även mycket välbesökta och omtyckta parkleksverksamheter. Vängåvan utgör en av dessa. Lekplatsen med sitt parklekshus är centralt belägen på Stora Essingen och är en populär och självklar mötesplats för barn, ungdomar och medföljande vuxna. Parkleksverksamheten drivs av en föräldraförening i samverkan med stadsdelsförvaltningen, genom en så kallad IOP (idéburet offentligt partnerskap). Verksamheten har bland annat organiserad fritidsverksamhet för barn i skolåldern under eftermiddagar och kvällar.

Flygbild över Stora Essingen, med Vängåvan centralt i bilden.

En tillfällig förskolebyggnad anlades i parken 2010. Det har resulterat i att lekplatsens yta varit reducerad under många år, vilket även bidragit till ett förhöjt slitage. Hösten 2022 togs paviljongerna bort och Vängåvan återgick till ursprunglig storlek men med behov av omdisponering och upprustning. För att återskapa en sammanhängande grön park- och lekmiljö med höga vistelsevärden är en reovering och utveckling av lekplatsen nödvändig.

Vängåvans lekplats anlades under 1940-talet. Det var under denna period som stadsträdgårdsmästare Holger Blom och arkitekt Erik Glemme arbetade enligt den gestaltungsprincip som skulle komma att kallas "Stockholmsskolan". Synen på stadsparken som ett finrum för promenader hade förändrats och parken sågs nu mer som en social rättighet, ett vardagsrum för stadsborna. Kulturupplevelser och social samvaro i form av exempelvis

bemannade parklekar, parkteatrar och plaskdammar blev viktiga inslag och det var i den här andan som Vängåvan planerades.

Vy mot parkens västra entré från Essinge Kyrkväg. Foto AJ Landskap.

Ärendet

Ärendet har beretts av avdelningen för stadsutveckling. Stadsdelsnämndens pensionärsråd samt rådet för funktionshinderfrågor har getts möjlighet att komma med synpunkter. Eventuella synpunkter framgår av respektive protokoll.

Ärendets beredning

Vängåvan tillhör stadsdelsområdets prioriterade förnyelseprojekt. För att ange ramarna har ett program för lekplatsens upprustning tagits fram.

Programarbetet inleddes hösten 2022 med en tidig dialog med allmänhet och parkleksverksamhet. Därefter genomfördes flera platsbesök, inventering och analys av platsen och dess förutsättningar. En trädinventering har också utförts under året, för att kontrollera status på träden i och omkring lekplatsen. Under försommaren 2023 hölls så kallat parksamråd då det fanns möjlighet för både parkleks- och fritidsverksamheten samt alla övriga intresserade att tycka till om ett framtaget upprustningsförslag. Därefter har programförslaget bearbetats och presenteras här i den aktuella programhandlingen. En särskild dialog med parkleksverksamheten och förskoleavdelningen kring nuvarande och framtida behov av bodar och förråd inom lekplatsens område har också genomförts inom ramen för programarbetet.

Förutsättningar - lekplatsen idag

Parkleksverksamhet

Parkleksbyggnaden ligger i den västra delen av lekplatsen och förvaltas av Stockholms stad genom Fastighetskontoret.

Genom verksamheten pågår många olika aktiviteter och evenemang som bidrar till mycket liv och rörelse. För förvaring av lekutrustning och material finns ett antal bodar placerade inom området. Bodarna är i varierande storlekar och i varierande skick. Behov av upprustning av bodarna finns och dess nuvarande funktioner behöver behållas.

Cykel och trafik

I anslutning till lekplatsen i söder, finns ett välanvänt gång- och cykelstråk. Det är angeläget att entréer till lekparken utformas så att konflikt eller kollisioner undviks. Längs Essinge kyrkväg, vid lekparkens västra entré saknas ordentlig trottoar. Trafikkontoret har inlett ett arbete med planering av trafikförbättrande åtgärder längs Essinge kyrkväg och korsningen Essinge kyrkväg/ Gammelgårdsvägen. Samordning med trafikkontoret kommer att ske löpande under det fortsatta arbetet med upprustningen av lekplatsen.

Träd

Inne på lekplatsen finns flera stora träd och runt omkring finns vegetation i form av buskar och flerstammiga träd. Längs Essinge kyrkväg står några hagtornsträd i en gräsyta. I söder gränsar parken mot Kungsklippan som är ett naturområde med stora tallar och lövträd. En trädinventering utfördes våren 2023. Då konstaterades att de flesta träden i parken är i gott skick men att flertalet behövde beskäras. Två träd bedömdes vara i så dåligt skick att de omgående behövde fällas av säkerhetsskäl. Beskärningsarbeten och fällning har genomförts under sommaren 2023. Återplantering och nyplantering för att säkra trädbeståndet för framtiden och för att säkra skuggning av lekplatsen är angeläget.

Plaskdamm

I den östra delen av lekplatsen finns en plaskdamm med ett tillhörande pumphus samt en dusch. Plaskdammen är fylld med vatten årligen mellan maj och augusti. Längs dammens norra sida finns en sliten gräsyta samt träd och fina lekbuskage. Det är angeläget att minska risken för pölbildningar på ytorna runt dammen och ordna så att spring mellan jordiga ytor och plaskdammen kan undvikas. Jord kan påverka bakterietillväxt i vattnet, och ska i mesta möjliga mån undvikas.

Dagvatten och ledningar

Dagvattenhanteringen fungerar tillfredsställande i parken idag men regnvatten leds i huvudsak till brunnar och stenkistor. Dagvatten ska, så långt det är möjligt, ledas till vegetationsytor och till trädens växtbäddar så att det kommer växterna tillgodo och omhändertars lokalt. Under en stor del av lekplatsen löper ett stråk med dricksvattenledningar. Det här innebär begränsningar i var stor lekutrustning kan placeras. Eventuella läckage på ledning måste kunna åtgärdas snabbt, vilket medför att stora lekutrustningar, som t.ex. klätterställningar inte kan placeras ovanpå eller nära ledningsstråket.

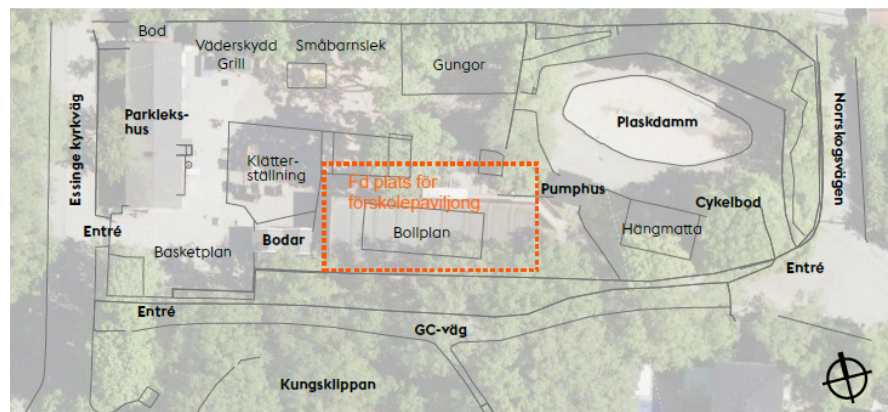
Belysning

Belysningen i parken består idag av master med strålkastare i den västra delen och av lägre belysningsstolpar runt plaskdammen i öster. Belysningen är tillfredställande, men behöver kompletteras i det område där förskolepaviljongen tidigare stod. Synpunkter om viss bländning i närliggande fastigheter har inkommit och behöver ses över.

Lek och aktivitet

Den västra delen av parken rymmer en småbarnslek, klätterlek, gungor och ytor för olika bollaktiviteter såväl som ytor för häng och lugnare aktiviteter. På grusytan där förskolepaviljongen tidigare fanns har en bollyta anlagts provisoriskt. Intill parklekshuset finns ett väderskydd med grillplats och picknickbord. Den öppna ytan framför parklekshuset används ofta av verksamheten för att pyssla och måla etc samt för barnkalas och fest.

Flera av lekytorna saknar tydliga avgränsningar och materialen blandas. Det är trångt mellan vissa funktioner som exempelvis basketplan och entrén vid Essinge Kyrkväg, pingisbord och grillplats och mellan bodar och klätterställning. Den stora befintliga klätterställningen är sliten och småbarnsdelen saknar inhägnad och klätterfunktion.

Disposition av Vängåvan idag. Rutan i mitten visar utbredningen av paviljongen som stod i parken 2010-2022. Ytan har återställts tillfälligt med en enkel bollplan.

Medborgardialog

Dialog med allmänheten är en viktig del av alla parkupprustningar och resultatet utgör en förutsättning för arbetet. I arbetet med Vängåvan har dialog genomförts vid två tillfällen. Under hösten 2022 genomfördes en tidig dialog med parkens besökare och intervju med parklekspersonalen. I maj 2023 genomfördes ett så kallat parksamråd, då man hade möjlighet att under två veckor tycka till om ett framtaget upprustningsförslag. Inom ramen för parksamrådet hölls även en särskild träff med en grupp ungdomar. Deltagandet och intresset för projektet har varit stort. I oktober 2022 deltog 113 personer och i maj 2023 deltog 82 personer. Dialogen har i båda fallen varit webbaserad. Metod, deltagande och resultat

har sammanställts i två separata rapporter: *Vängåvans lekplats - Sammanställning av dialog inför kommande upprustning, okt 2022* samt *Tyck till om Vängåvan - Sammanställning av synpunkter på upprustningsförslag, sep 2023*.

Övergripande synpunkter från dialogtillfällena

Värden att bevara

- Plaskdammen
- Klätterleken
- Ytor för umgänge
- Gungorna
- Grönskan i parken
- Ytor för basket
- Sandlek och pingis

Önskemål

- Ytor för annan bollek och bollsporter
- Bättre uppdelning mellan olika lektytor
- Fler sittplatser
- Studsmatta
- Fler bebisgungor
- Kompisgunga
- Basketplan
- Skate/Parkour/Gym

Medborgarbudget

Som en del av parksamrådet i maj 2023 genomfördes ett försök med så kallad medborgarbudget. Det vill säga en form av dialog med mer direkt inflytande över slutresultatet. I det här fallet innebar det att man fick tycka till om valet av specifik lekutrustning för den del av lekplatsen som kallas ”Aktivitetsytan”. Frågan löd: *”Om du fick välja, vad skulle du helst se på platsen (du får välja ett alternativ)?”*. Fyra alternativ fanns och svaren fördelades enligt nedan.

• Kompisgunga	9 st	11%
• Studsmatta	21 st	25,6%
• Gungbil (den som finns i parken idag)	6 st	7,3%
• Annat	46 st	56,1%

Vid svar ”Annat” kunde fritextsvar anges:

- Basketplan 32 st
- Skateboardyta/ramp, 2 st
- Snurrkarusell, 2 st
- Tennis/badminton/volleyboll, 1 st
- Pingis/basket/fotboll, 1 st
- Bollplank, 1 st
- Parkour, 1 st
- Vet ej/ingen åsikt, 4 st

Kommentar till dialogresultat avseende "Aktivitetsytan"

Studsmatta, gungbil, basket, plats för annat bollspel, bollplank och pingisbord planeras in och är del av programförslaget, exakta placeringar kommer dock att studeras närmare. Kompisgunga, skateboard, snurrkarusell och parkour är just nu inte möjligt att inrymma på lekplatsen. Anledningen till att gungbilen behålls istället för ny kompisgunga är att också verksamheten starkt uttryckt att den är populär och att den bör finnas kvar.

Förslag till upprustning

Utifrån genomförd analys och inventering, medborgardialog, inkomna synpunkter och platsens förutsättningar, har ett upprustningsförslag tagits fram.

Parkens delar binds samman till en helhet. Kopplingen mellan parkens östra och västra blir tydligare och vegetationsytor ses över för bättre sikt. Enhetliga material och färgsättning underlättar och bidrar till ett lugnare helhetsintryck.

Tydligare delar för små och stora barn. Lekplatsens västra del får en bättre indelning i ytor utformade för olika åldersgrupper och ändamål. Nya avgränsande kanter.

Den gröna karaktären bevaras och förstärks. Nya träd och buskar planteras. Vegetationen ska bidra till skugga och ett behagligare mikroklimat, stärka biologisk mångfald och skapa rumslighet. Befintliga träd får nya växtbäddar som kan ta emot och fördröja dagvatten. Buskplanteringar längs staketet sparas och utvecklas.

Fler och varierade sittplatser. Sittvänliga kanter och sittplatser runt träd tillkommer. Tillgängliga sittplatser med rygg- och armstöd ska finnas i hela parken samt picknickbord med en utstickande del för rullstolsangöring.

Entréerna görs tydliga och trygga. De två befintliga entréerna i sydväst slås ihop till en huvudentré från Essinge kyrkväg. Ny entré mot Kungsklippan med koppling till naturmarken och berget. Entrén mot Norrskogsvägen är kvar i befintligt läge

Sociala ytor vid parklekshuset. Platsen intill parklekshuset fyller en viktig funktion som utomhusateljé och för fika och måltider. Platsen får en ny beläggning av marktegel. Vädskydd och grill behålls och rustas upp. Plats för odling i pallkragar.

Nya placeringar av bodar. Ny större bod för lös utrustning, snickeri och bytesmarknad byggs vid den västra entrén. Cykelboden vid plaskdammen flyttas till ett nytt läge.

Småbarnsleken

Placering nära parklekshuset. Rutsch och en mindre klätterställning, lekhus, gungdjur och sandlåda. Ytan inhägnas med staket.

Klätterleken

Klätterställning med utmaningar för äldre barn. Delar av görs tillgängliga för barn och/eller medföljande med funktionsvariationer. Balanslek.

Plaskdammen

Grönt rum med sittvänlig trämur och nytt trädäck för samvaro. Duschen behålls i sitt befintliga läge. Fler picknickbord och sagoskog.

Aktivitetsytan

Bollplan med basketmöjlighet både för små och stora spelare. Även mål för streetbasket och bandy. Gungbil och ny studsmatta placeras intill. Tillgänglighetanpassade underlag så som asfalt och gummi. Bollplanen ska, om möjligt, kunna spolas till isbana vintertid.

Gungor

Gungleken inklusive staket behålls i sitt befintliga läge. Ett par av de befintliga däckgungorna byts ut mot bebisgungor.

Jämställdhet och jämlikhet

Stadsdelsområdets lekmiljöer ska utformas så att både flickor och pojkar känner att de kan nyttja ytorna på lika villkor. För att uppnå ett jämlikt och jämställt nyttjande lägger förvaltningen stor vikt vid att se till att det finns ytor som kan nyttjas mångfunktionellt och att det finnas ytor för valfria aktiviteter. I Vängåvan är ytorna begränsade och många olika funktioner ska inrymmas. Kring plaskdammen och i den västra entrén finns ytor för häng och friare aktiviteter. Spelplanen utformas med olika typer av mål.

Tidplan och budget

Upprustningen finansieras genom både nycklade och centrala parkinvesteringsmedel och fördelas över fem år.

2023

Dialog, trädvård, programarbete och inledande projektering.
Kostnad: 1,5 miljoner kronor

2024

Projektering och start av genomförande.
Prognos: 4 -5 miljoner kronor.

2025

Fortsatt genomförande och färdigställande. Invigning.
Prognos: 6-7 miljoner kronor.

2026-2027

Etableringsskötsel av träd och buskar.

Prognos: 0,5 miljoner kronor

Total projektbudget beräknas till 12-14 miljoner kronor

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner programmet i enlighet med detta tjänsteutlåtande och bifogat program.

Förvaltningen föreslår vidare att nämnden ger stadsdelsdirektören i uppdrag att fatta beslut i projektets genomförandeskede, inom ramen för parkinvesteringsmedel.

Ann-Christine Hansson
Christine Hansson
Stadsdelsdirektör
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Karin Ekrin
Karin Ekrin
Avdelningschef
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Vängåvans lekplats. Program för upprustning och utveckling. September 2023

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2023-10-18
Karin Ekrin, Avdelningschef	2023-10-18